

FAKTABLAD OM SVENSKA KYRKANS EKONOMI

Uppdaterat: 2023-06-01

Årets resultat för Svenska kyrkan 2022

Årets resultat för Svenska kyrkan som helhet blev negativt 2022 och uppgick till -0,7 miljarder kronor, vilket är 4,3 miljarder kronor lägre än föregående år. Församlingarna lämnade dock ett positivt årsresultat under 2022 totalt sett, även om också det resultatet var betydligt lägre jämfört med året innan. Det lägre årsresultatet för Svenska kyrkan kan till större delen härledas till ett negativt finansnetto på nationell nivå. Detta finansnetto, som på nationell nivå redovisas till verkligt värde, har påverkats av ett turbulent år på aktie- och räntemarknaderna till följd av kriget i Ukraina, en snabbt ökande inflation och kraftiga räntehöjningar. Även verksamhetens resultat (före finansiella poster) är lägre än föregående år för Svenska kyrkan som helhet, vilket främst hänger samman med stigande verksamhetskostnader hos församlingarna i kombination med att intäkten från kyrkoavgiften samtidigt minskade något under 2022.

Svenska kyrkans organisation

Svenska kyrkans juridiska form är *registrerat trossamfund*. Det finns tre nivåer i Svenska kyrkan: församlingar, stift och nationell nivå. Varje enhet är självständig och ansvarar själv för sin ekonomi och verksamhet. Det finns inga ägarrelationer mellan nivåerna. Svenska kyrkan som helhet kan därför inte ses som en koncern och det finns ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan.

Medlemmar och kyrkoavgifter

Svenska kyrkan hade 5 563 351 medlemmar vid utgången av 2022, vilket motsvarar 52,9 procent av befolkningen. *Utträdena* år 2022 motsvarade 0,85 procent av medlemmarna, vilket innebär att antalet utträden minskade under 2022 jämfört med kyrkovalsåret 2021 och var också det lägsta sedan 2014. Antalet *inträden* under 2022 var visserligen lägre jämfört med året innan, men sett ur ett historiskt tioårsperspektiv var inträdestalet ändå förhållandevis högt 2022. Mer information om medlemsutvecklingen finns på hemsidan: www.svenskakyrkan.se/statistik

Församlingen/pastoratet och stiftet beslutar om lokal och regional kyrkoavgift, medan staten (Kammarkollegiet) beslutar om enhetlig begravningsavgift på alla orter där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. För 2022 var den riksgenomsnittliga kyrkoavgiftssatsen 103 öre (dvs. 1,03 procent av kommunalt beskattningsbar inkomst varav fyra öre är regional kyrkoavgift till stiftet). Den enhetliga begravningsavgiftssatsen uppgick till 26 öre. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten på alla orter i landet utom i Stockholms och Tranås kommuner. Begravningsavgift betalas av alla som har kommunalt beskattningsbar förvärvsinkomst, medan kyrkoavgift endast betalas av Svenska kyrkans medlemmar. Svenska kyrkan har en rikstäckande verksamhet. Av den anledningen finns det ett utjämningssystem som bygger på ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar. Systemet ska bidra till att utjämna församlingarnas olika ekonomiska förutsättningar, så att alla församlingar har ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och kan ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Församlingar och pastorat

Församlingarna har ansvar för den grundläggande uppgiften: att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. De förvaltar också det kyrkliga kulturarvet. 2022 fanns det 1 297 församlingar. Många av dessa (933) samarbetar i pastorat, där pastoratet är den ekonomiska enheten med det övergripande ekonomiska ansvaret. 2022 fanns det sammanlagt 593 ekonomiska enheter, d.v.s. pastorat och församlingar med egen ekonomi. De ekonomiska enheterna är av mycket varierande storlek. Störst är Malmö pastorat med 119 302 medlemmar och minst är Fardhems pastorat på Gotland med 545 medlemmar. Medianstorleken per ekonomisk enhet är 5 900 medlemmar (uppgifterna om antal medlemmar avser 31 december 2022).

Församlingarnas intäkter¹ enligt resultaträkningen år 2022 uppgick till 22,0 miljarder kronor, där kyrkoavgiftens andel av summan var 63 procent och begravningsavgiftens andel 26 procent. Resterande del av intäkterna bestod bl. a. av utdelning från prästlönstillgångar, offentliga bidrag, gravskötselintäkter och hyresintäkter.

Driftskostnaderna (inklusive interna poster) uppgick 2022 till 22,8 miljarder kronor och fördelar sig enligt följande (i mdkr):

Verksamhetsgren	2020	2021	2022	Förändring 21–22
Grundläggande uppgiften	6,6	6,8	7,3	7%
Övrig kyrklig verksamhet	1,6	1,7	1,7	1%
Styrning och ledning	0,8	0,9	0,8	-7%
Stödjande verksamhet	6,4	6,6	6,9	5%
S: a kyrklig verksamhet	15,4	15,9	16,7	5%
Begravningsverksamhet	5,6	5,8	6,1	5%
Summa kostnader	20,9	21,8	22,8	5%

I den kyrkliga verksamheten ökade kostnaderna framför allt inom den grundläggande uppgiften under 2022, medan kostnaderna inom styrning och ledning däremot minskade jämfört med kyrkovalsåret 2021. Trots kostnadsökningen jämfört med 2021 som syns i tabellen ovan, var 2022 års kostnadsnivå i den kyrkliga verksamheten ändå bara marginellt högre jämfört med 2019, året innan pandemin inträffade.

Inom Övrig kyrklig verksamhet ingår skattepliktig rörelse. Grundläggande uppgiften innehåller kostnader som knyter an till församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stödjande verksamhet i

¹ Avgifter och bidrag inom ramen för Svenska kyrkans utjämningsystem nettoredovisas för församlingar, stift och nationell nivå. För hela Svenska kyrkan totalt sett är utjämningsnettot noll. I det nya utjämningsystemet är inte glesbygdskbidrag och diakonibidrag självfinansierande utan finansieras delvis av nationell nivå. Stiftsbidrag och kyrkunderhållsbidrag finansieras av prästlönstillgångarna och av nationell nivå.

driftsredovisningen omfattar stödfunktioner till den grundläggande uppgiften som exempelvis administration och fastighetsförvaltning.

De totala tillgångarnas redovisade värde uppgick till 45 miljarder kronor. Av detta utgör 46 procent fasta anläggningstillgångar som byggnader och mark, 25 procent finansiella anläggningstillgångar, 22 procent kassa och bank och resterande 7 procent av övriga omsättningstillgångar.

Stift

Svenska kyrkan är regionalt indelad i tretton stift. I ledningen för varje stift finns en biskop och en stiftsstyrelse. Stiftets uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingarnas verksamhet.

Stiftens totala intäkter år 2022 var 1,4 miljarder kronor. Större delen av dessa intäkter kommer från kyrkoavgiften och som bidrag från nationell nivå via utjämningsystemet. Det redovisade värdet på stiftens totala tillgångar var 2,1 miljarder kronor vid utgången av 2022.

Nationell nivå

Svenska kyrkan på nationell nivå har ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter som utbildning, ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission (Act Svenska kyrkan), Svenska kyrkan i utlandet m.m. På den nationella nivån förvaltas även ett för hela kyrkan gemensamt kapital, vilket byggts upp under en lång rad år. Det inomkyrkliga utjämningsystemet och vissa kyrkogemensamma funktioner som IT-system och stöd inom fastighetsförvaltning hanteras också på den nationella nivån.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och sammanträder årligen. Kyrkomötet väljer kyrkostyrelsen i vilken ärkebiskopen är ordförande.

Intäkter för den nationella nivåns verksamhet 2022 uppgick till 1,8 miljarder kronor, varav 981 miljoner kronor bestod av avgift för gemensam verksamhet² och 294 miljoner kronor var utdelning från prästlönetillgångar. Andra större intäktslag på nationell nivå är insamlade medel, erhållna bidrag till internationell diakoni och mission (Act Svenska kyrkan) samt ersättning för tillhandahållande av inomkyrkliga tjänster. Avkastningen från kapitalförvaltningen var för året negativ och uppgick till -1,3 miljarder kronor.

Balansräkningen hade vid utgången av 2022 en omslutning om 18,4 miljarder kronor, varav 10,5 miljarder bestod av en långfristig värdepappersportfölj som redovisas till verkligt värde. Skulderna uppgick till 7,9 miljarder och bestod nästan i sin helhet av likvida medel som de kyrkliga enheterna låter stå inne på kyrkkontot, Svenska kyrkans gemensamma bankkonto. Värdepappersportföljen förvaltas av externa förvaltare i enlighet med riktlinjer för hållbarhet så som de uttrycks i Svenska kyrkans finanspolicy.

För detaljer hänvisas till den nationella nivåns årsredovisning som kan hämtas i pdf-format från Svenska kyrkans hemsida. Därifrån kan även finanspolicyn laddas hem: <http://www.svenskakyrkan.se/ekonomi>

² Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av kyrkoavgiftsunderlaget.

Svenska kyrkans ekonomi 2022

Total resultaträkning

Intäkter, kostnader och årets resultat 2022 summerat för samtliga församlingar, stift samt den nationella nivån (i mdkr):

<i>Intäkter</i>		2022	2021	2020	<i>Andel 2022</i>
Kyrkoavgift		14,5	14,6	14,7	59 %
Begravningsavgift		5,8	5,5	5,2	24 %
Utdelning från prästlönetillgångar	1	0,6	0,5	0,5	
Erhållna bidrag och gåvor	2	1,8	1,7	1,8	7 %
Nettoomsättning	3	1,7	1,6	1,5	7 %
Övriga verksamhetsintäkter		<u>0,2</u>	<u>0,4</u>	<u>0,4</u>	
Summa intäkter		24,5	24,2	23,9	
<i>Kostnader</i>					
Lämnade bidrag		-0,4	-0,5	-0,4	
Övriga externa kostnader		-8,6	-8,0	-7,7	35 %
Personalkostnader	4	-13,8	-13,6	-13,0	57 %
Av- och nedskrivningar		<u>-1,4</u>	<u>-1,3</u>	<u>-1,3</u>	
Summa kostnader		-24,2	-23,4	-22,4	
Verksamhetens resultat		0,3	0,8	1,5	
Finansiella poster m.m. (inkl. avkastning från kapitalförvaltning)	5	<u>-1,0</u>	<u>2,9</u>	<u>0,9</u>	
Årets resultat	6	-0,7	3,7	2,4	

Förklaringar:

- 1) Prästlönetillgångarna, som till största delen består av jord och skog, ägs inte av Svenska kyrkan, men kyrkan förvaltar tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen. Hälften tillfaller församlingarna och hälften utjämningsystemet. Här redovisas totalsumman.
- 2) Här ingår bland annat den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan får från staten för antikvariska merkostnader i samband med vård och underhåll av kyrkobyggnader.
- 3) Gravskötselintäkter och intäkter från uthyrning av lokaler utgör några större poster bland församlingarnas sålda tjänster.
- 4) Antalet anställda omräknat till helårsanställda är 20 941 (2022).
- 5) Avkastning från kapitalförvaltning avser den kapitalförvaltning som bedrivs på nationell nivå.
- 6) Svenska kyrkan bedriver inte verksamhet i vinstsyfte. Årets resultat ger därför i sig inget svar på om verksamhetsmålen uppnåtts.

Kyrkan är för sin finansiering till största delen, cirka 83 procent, beroende av intäkterna från kyrko- och begravningsavgift. Ingen generell statlig finansiering utgår utöver den kyrkoantikvariska ersättningen, som 2022 uppgick till 460 miljoner kronor, vilket är på samma nivå som tidigare år.

Ekonomisk ställning

Balansräkningen nedan visar redovisade värden på tillgångar och skulder för församlingar, stift och nationell nivå per 31 december 2022 (i mdkr).

<i>Tillgångar</i>		2022	2021
Byggnader, mark, inventarier	1	20,3	19,5
Finansiella anläggningstillgångar	2	23,4	23,9
Övriga tillgångar	3	<u>15,5</u>	<u>15,8</u>
Summa		59,2	59,2

Eget kapital och skulder

Eget kapital	4	48,7	49,3
Avsättningar		0,1	0,1
Långfristiga skulder		4,3	3,9
Kortfristiga skulder		<u>6,1</u>	<u>5,9</u>
Summa		59,2	59,2

Förklaringar:

- 1) Församlingarna äger totalt cirka 16 900 byggnader och cirka 3 300 av dessa består av kyrkor och kapell. Andra vanligt förekommande byggnadstyper är exempelvis församlings- och förrådsbyggnader. En stor del av det redovisade värdet som anges här avspeglar därför inte ett realiserbart värde.
- 2) Finansiella anläggningstillgångar utgörs bl. a. av räntebärande värdepapper och aktier. Marknadsvärdet på de långfristiga värdepappersinnehavarna var 12,9 miljarder kronor hos församlingarna, 0,8 miljarder kronor hos stiftet och 10,5 miljarder kronor på nationell nivå. På den nationella nivån förvaltas kapitalet av externa förvaltare som har riktlinjer för etik och hållbarhet att följa.
- 3) Övriga tillgångar består av kundfordringar, kortfristiga placeringar, kassa och bank m.m.
- 4) Eget kapital är värdet på nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, och som sådan beroende av värderingen av fastigheterna. Eftersom en viss del av fastigheterna består av kyrkobyggnader, som har ett svårbedömt redovisat värde, råder också viss osäkerhet beträffande värdet på det egna kapitalet.

Under 2022 kvarstod således storleken på Svenska kyrkans totala balansräkning på samma nivå som året innan. Minskningen av storleken på finansiella tillgångar samt eget kapital till följd av det negativa årsresultatet 2022 uppvägdes av att materiella tillgångar och skulder till kreditinstitut i stället ökade.

Svenska kyrkan äger ungefär 3 300 kyrkor och kapell vilket i snitt motsvarar ungefär 1 700 medlemmar per kyrka. I landsbygdsförsamlingar är som regel antalet medlemmar per kyrka dock betydligt lägre och i exempelvis Fardhems pastorat i Visby stift är antalet endast 120 medlemmar per kyrka.

Ekonomi uppdelad mellan de tre nivåerna

Tabellen nedan visar hur 2022 års intäkter, kostnader och resultat för Svenska kyrkan fördelar sig mellan församlingar, stift och nationell nivå. I tabellen syns även förändringar jämfört med 2021 års värden (i mdkr).

	Försam- lingar	Stift	Nationell nivå	Internt ¹	Summa	Förändring mot föregående år ²
Intäkter	22,0	1,4	1,7	-0,6	24,5	0,3
Kostnader	<u>-21,6</u>	<u>-1,4</u>	<u>-1,8</u>	<u>0,6</u>	<u>-24,2</u>	<u>-0,8</u>
Verksamhetens resultat	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,3	-0,5
Finansiella poster inkl. kapitalförvaltning o övrigt	<u>0,3</u>	<u>0,0</u>	<u>-1,3</u>	<u>0,0</u>	<u>-1,0</u>	<u>-3,9</u>
Årets resultat	0,7	0,0	-1,4	0,0	-0,7	-4,3
Totala tillgångar	46,3	2,1	18,4	-7,6	59,2	0,0
Eget kapital	36,6	1,6	10,4	0,0	48,7	-0,6

Förklaringar:

- 1) För att kunna summera de tre nivåernas intäkter och kostnader till totalsummor behöver i vissa fall eliminering göras av interna mellanhavanden, t.ex. vidareförmedling av bidrag som Svenska kyrkan fått av staten.
- 2) Förändring som får positiv resultatpåverkan anges med plustecken, medan förändring som får negativ resultatpåverkan anges med minustecken.

Det lägre årsresultatet för Svenska kyrkan 2022 jämfört med året innan kan till större delen härledas till ett negativt finansnetto på nationell nivå. Detta finansnetto, som på nationell nivå redovisas till verkligt värde, har påverkats av ett turbulent år på aktie- och räntemarknaderna till följd av kriget i Ukraina, en snabbt ökande inflation och kraftiga räntehöjningar. Det kan samtidigt noteras att finansnettot dessförinnan har utfallit positivt under den senaste tioårsperioden, där 2021 utmärker sig som ett år med ett särskilt högt resultat. Även verksamhetens resultat (före finansiella poster) är enligt tabellen ovan lägre än föregående år för Svenska kyrkan, vilket främst hänger samman med stigande verksamhetskostnader hos församlingarna i kombination med att intäkten från kyrkoavgiften samtidigt minskade något under 2022.

Ekonomiska förutsättningar sedan år 2000

Svenska kyrkans intäkter har, med undantag för 2011 och 2020, stigit varje år under 2000-talet trots minskat antal medlemmar. Genom att de som utträder ofta är i yrkesverksam ålder innebär en procent i utträden att kyrkoavgiften minskar med mer än en procent. Men genom ökande förvärvsinkomster har samtidigt kvarvarande medlemmars kommunalt beskattningsbara inkomster stigit. Avgiftsunderlaget för kyrkan har därmed stigit. Detta i kombination med att kyrkoavgiftssatserna samtidigt har höjts i viss mån, har resulterat i att intäkterna ändå ökat trots minskande medlemsantal. På kort sikt har sysselsättningsutvecklingen större betydelse än förändringen i antalet medlemmar, vilket avspeglas i hur kyrkoavgiften förändrats under 2000-talet. Genom att den kyrkoavgift som medlemmen faktiskt betalar ett visst år redovisas till kyrkan först efter två år, påverkas församlingens intäkter av förändring i sysselsättningen med två års fördröjning. In- och utflyttning har ofta stor betydelse för en församlings ekonomi. Landsbygdsförsamlingarna har på grund av befolkningsomflyttningar under en längre tid levt med minskande medlemssiffror. I dagsläget tappar Svenska kyrkan som helhet medlemmar främst på grund av utträden, även om den ökning i utträdestalen som skett åren 2016 till 2018 sedan dess har mattats av.

Verksamhetsintäkternas utveckling sedan millennieskiftet (i mdkr):

	2000	2010	2020	2022
Kyrkoavgift	8,7	12,8	14,7	14,5
Begravningsavgift	2,4	3,7	5,1	5,8
Övriga intäkter	<u>2,2</u>	<u>3,4</u>	<u>4,5</u>	<u>4,2</u>
Summa verksamhetsintäkter	13,3	19,9	24,3	24,5
Finansnetto	<u>0,3</u>	<u>0,7</u>	<u>0,9</u>	<u>-1,0</u>
Summa intäkter inklusive finansnetto	13,6	20,6	25,2	23,5

Kyrko- och begravningsavgiftssatsernas utveckling (i procent):

	2000	2010	2020	2022
Kyrkoavgift	0,95	0,99	1,03	1,03
Begravningsavgift	0,28	0,24	0,25	0,26

Sedan 2017 gäller enhetlig begravningsavgiftssats på alla orter i landet där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. Det innebär att alla invånare med kommunalt beskattningsbar inkomst betalar begravningsavgift efter en och samma procentsats i nästan hela landet. Undantag är Stockholm och Tranås, där i stället respektive kommun är begravningshuvudman.

Prästlönetillgångar

Prästlönetillgångarna består av donationer, ofta ända från medeltiden, som överlämnats till Svenska kyrkan för avlöning av församlingarnas präster. Funktionen att avlöna prästens lön finns inte längre utan avkastningen används nu i stället till att stödja kyrkans arbete. Prästlönetillgångarna ägs inte av kyrkan, utan de är formellt sett en stiftelseliknande självägande förmögenhetsmassa. Genom lag har Svenska kyrkan uppgiften att förvalta tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen från dessa. Prästlönetillgångarna var skattebefriade fram till och med 2009. Från och med 2014 är inkomstskattskyldigheten till viss del begränsad i och med att realisationsvinster vid försäljning av fastigheter och avkastning från värdepappersplaceringar inte omfattas av skattskyldigheten. Prästlönetillgångarna består av skog, jord och värdepapper. Värdet på tillgångarna var i december 2022 (mdkr):

	Redovisat värde	Marknadsvärde
Skog och jord inkl. byggnader	9,5	31,1
Värdepapper	3,8	4,0
Övriga tillgångar	1,5	1,5
Skulder	<u>-0,3</u>	<u>-0,3</u>
Nettoförmögenhet	14,2	36,3

Marknadsvärdet ovan vad gäller prästlönefastigheter (skog och jord) är ett uppskattat marknadsvärde som utgår från taxeringsvärdet, multiplicerat med faktorn 1,33. Enligt fastighetstaxeringslagen ska taxeringsvärdet på en fastighet bestämmas till 75 procent av bedömt marknadsvärde. Fastighetsinnehavet

består av cirka 470 000 hektar skogsmark, 38 000 hektar åkermark, 8 000 hektar betesmark och 15 000 hektar övrig mark.

På basis av 2022 års resultat lämnar prästlönetillgångarna en utdelning om 434 miljoner kronor 2023. Av detta får församlingarna häften medan resterande del av utdelningen omfördelas inom ramen för det kyrkliga utjämnningssystemet.

Information om Svenska kyrkans ekonomi, verksamhet och medlemsutveckling finns på följande sidor på webbplatsen:

www.svenskakyrkan.se/ekonomi

www.svenskakyrkan.se/kyrkoavgiften

www.svenskakyrkan.se/statistik

Ansvarig för faktabladet: Jan Östlund